

прийнята програма підтримки соціальних підприємців, яка періодично оновлюватиметься, виходячи із нових потреб та викликів. Для такої підтримки однозначно повинні бути закладені кошти. Втім, в світлі децентралізації, при обмежених можливостях державного бюджету, варто стимулювати місцеве самоврядування до виділення ресурсів для підтримки соціальних підприємців свого регіону. Місцевому самоврядуванню, в свою чергу, буде легше залучати до цього процесу бізнес-структури, які працюють в даному регіоні [3].

Список використаних джерел

1. Сапун К. В., Селезньова Р. В. Концепція інклюзивного зростання в економіці. URL: jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/5489/5516]
2. Бобух І. М., Щегель С. М. Стратегічні орієнтири економічного зростання України: інклюзивність як ключовий пріоритет. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2..].
3. Проць Н. Підприємництво. Досвід Норвегії. Львівська торгово-промислова палата. URL: <https://lcci.com.ua/socialne-pidpryyemnyctvo-dosvid-norvegiji/>

Приходько Микола
студент ОС «Магістр»
спеціальності «Економіка»
Науковий керівник: **Коваль Н.В.**,
к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

Вирощування технічних культур є важливою складовою стратегії економічного розвитку держави. Протягом останнього десятиріччя спостерігається стала тенденція розширення посівних площ технічних культур в аграрних підприємствах, що зумовлено вигідністю їх вирощування

порівняно з іншими сільськогосподарськими культурами. Україна займає провідні позиції з виробництва насіння соняшнику, забезпечуючи в окремі роки 15-16% його загальносвітового обсягу.

Наявність сприятливих ґрунтово-кліматичних умов для вирощування основних технічних культур, значний економічний потенціал створюють необхідні умови для організації ефективного виробництва олієсировини. Фактором, що стримує реалізацію наявного потенціалу та підвищення економічної ефективності, є екстенсивний характер розвитку виробництва продукції технічних культур, насамперед соняшнику. Розширення площ під цією культурою понад науково-обґрунтовані норми призводить до виснаження ґрунтів, втрати їх родючості, негативно впливає на урожайність культур, що вирощуються після такого попередника.

Проаналізуємо у таблиці 1 динаміку посівних площ технічних культур у Хмельницької області.

Таблиця 1

Динаміка посівних, валового збору та урожайності технічних культур у Хмельницької області, га*

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+; -) 2017 року від 2015 р.
Посівна площа, тис. га				
Соняшник	40,0	115,8	146,2	в 3,7 раза
Соя	266,5	211,4	191,1	71,7
Цукрових буряків	26,0	35,3	35,9	138,1
Ріпаку та кользи	68,2	45,7	51,5	75,6
Валовий збір, тис. т				
Соняшник	105,9	346,7	438,7	в 4,1 р.
Соя	497,3	465,1	471,9	94,9
Цукрових буряків	1140,4	1586,4	1982,5	173,8
Ріпаку та кользи	223,5	124,1	161,1	72,1
Урожайність ц з 1 га				
Соняшник	26,4	30,0	30,0	113,6
Соя	18,7	22,0	24,7	132,1
Цукрових буряків	438,8	450,2	554,3	126,3
Ріпаку та кользи	32,8	27,1	31,3	95,4

Отже, у сільськогосподарських підприємствах площі під соняшником збільшились на 106,2 тис. га або в 3,7 раза порівнюючи 2017 рік з 2015 роком. Збільшення посівних площ під соняшником відбувається в основному за рахунок високих ринкових цін на олійні культури, які щороку мають тенденцію до зростання.

Під соєю у сільськогосподарських підприємствах зайняті незначні площі в межах 191-267 га. Посівні площі під соєю зменшились на 75,4 тис. га або на 28,3 % порівнюючи 2017 рік з 2015 роком.

Посівні площі під цукровими буряками збільшились на 9,9 тис. га або в на 38,1 % порівнюючи 2017 рік з 2015 роком.

Посіви ріпаку озимого за досліджувані три роки дещо зменшились, а саме на 16,7 тис. га або на 24,4 %, що обумовлено чергуванням посівних площ у сівозміні з інтервалом 3-4 роки, складністю збирання врожаю та вимогами ринку.

Протягом досліджуваного періоду урожайність основних технічних культур демонструє тенденцію до підвищення, що викликане хорошими погодними умовами і сортооновленням на підприємствах.

Ефективність виробництва є узагальнюючою економічною категорією, якісна ознака якої відображується у високій результативності використання всіх складових виробництва. Одним з найважливіших результативних показників діяльності будь-якого суб'єкта господарювання в ринкових умовах є розмір отриманого прибутку, а показником ефективності – рентабельність.

У таблиці 2 проаналізуємо показники економічної ефективності виробництва основних технічних культур у підприємствах Хмельницької області.

Економічна ефективності виробництва основних технічних культур у підприємствах Хмельницької області

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відношення 2017 р. до 2015 р. в %(+,-)
Соняшник				
Середні ціни реалізованої продукції, грн. за 1 т	7519,6	8340,5	8839,6	117,6
Рівень рентабельності, %	82,6	70,4	37,2	-45,4
Цукрові буряки				
Середні ціни реалізованої продукції, грн. за 1 т	672,7	718,1	810,1	120,4
Рівень рентабельності, %	15,9	0,0	18,1	2,2

Аналізуючи табл. 2, ми бачимо, що відбулося збільшення ціни реалізації основних технічних культур. Але при цьому всьому рівень рентабельності соняшнику зменшився на 45,4 п.п. порівнюючи 2017 рік з 2015 роком, цукрових буряків навпаки зріс на 2,2 п.п.

Отже, важливим напрямом збільшення обсягів виробництва продукції технічних культур є перехід до вирощування їх за інтенсивними технологіями. У той же час виробникам аграрної продукції необхідно подбати про те, щоб на ринок поставлялась не сировина технічних культур, а готова продукція, яка, насамперед, була направлена не тільки на внутрішній ринок, а й на зовнішній.

Список використаних джерел

1. Андрієнко О. Не такий страшний соняшник, як його малюють / О. Андрієнко, А. Андрієнко, І. Семеняка // Агробізнес сьогодні. — 2011. — № 11. — С. 5—12.
2. Бакай В.Й. Проблеми та перспективи розвитку цукрової галузі України / В.Й. Бакай, Ю.В. Дорош, О.Е. Кравченко // Вісн. Хмельницького нац. Ун-ту. — 2010. -№3. — Т.3. — С. 15-18.

3. Маслак О.І. Чинники диверсифікацій інноваційних процесів у розвитку цукробурякового комплексу в Україні / О. І. Маслак // Економіка АПК. – 2007. - № 10. – С. 11.

4. Федоряка В. П. Ефективність виробництва і реалізації соняшнику в Україні / В. П. Федоряка, Л. А. Бахчиванжи, С. В. Почколіна // Вісник соц.-екон. досл. — 2011. — № 41(2). — С. 139—144.

Прокопов Дмитро
студент 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності 073 «Менеджмент»
Науковий керівник: **Мушеник І.М.**,
к.е.н., доцент кафедри інформаційних технологій,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ГЕОІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ТЕРИТОРІАЛЬНОМУ УПРАВЛІННІ

Геоінформаційні технології– сукупність засобів, способів і методів автоматизованого збору, зберігання, маніпулювання, аналізу і відображення (представлення) просторової інформації.

Геоінформатика сьогодні прибуває на передовому рубежі сучасних комп'ютерних інформаційних технологій. Геоінформаційні системи (ГІС) об'єднують в собі дистанційне зондування та супутникові системи глобального позиціонування (GPS), Internet, картографування, цифрову обробку зображень і 3D моделювання, технологію баз даних при обробці просторово-розподіленої інформації.

Геоінформаційні системи набувають все більшого поширення в різних областях, таких як територіальне управління, управління природними ресурсами, сільське господарство, екологія, кадастри, міське планування, а також у комерційних структурах - від телекомунікацій до роздрібної торгівлі.